

ljestva v Evropi, namreč faröerske ali «ovčje» otoke in Islandijo. Posebno lepo slika veličastne prirodne prizore na Islandiji, tako zvane «gejsire». Stanovništvo na teh otokih je preprosto; daleč od evropskega sveta ohranilo je marsikako staro navado, a je za čudo jako naobraženo. Islandski kmetje beró v prevodu Klopstocka in Homerja!

Največji del knjige pa zavzema mogočna Nemčija (83—265).

Opis nemških dežel je kaj prijeten in poučen. Razdeljen je v pet poglavij. V I. poglavju opisuje svetovni položaj nemškega cesarstva v zemljepisnem in narodopisnem oziru, suho zemljo in morje. V II. pogl. govori o gorovju, višinah in nižavah nemškega ozemlja. V III. poglavju govori o gmotni kulturi, o izvorih narodnega gospodarstva, o podnebju, poljedelstvu, obrtu, šumah, občilih in trgovini. To poglavje je posebno poučno in nam razkriva veliko moč nemškega naroda. V IV. poglavju je govor o prebivalcih nemškega cesarstva, o njih političnem razvoju, o značaju Nemcev — kar je posebno mično — o duševni omiki, veri, o državnem redu, o gostosti stanovništva v raznih krajih in poslednjič — kar tudi ni brez pomena — o vojni moči Nemčije. V V. poglavju opisuje posamezne kraje in važnejša mesta, katera so bila nekaj pozorišče imenitnih dogodkov v svetovni zgodovini, zlasti mesta južno-zahodne Nemčije. — Cela knjiga je pisana tako živo, gladko in mično, da človeka kar očaruje; le nerad jo položi bralec iz rók. To ni suhoparno strokovnjaško delo, ampak prav priročno in poučna knjiga za vsakega omikanca, ki se ne peča natančneje z zemljepisjem.

Kajpada, ko bi pisatelj hotel sestaviti obsežno strokovnjaško delo, moral bi se obseg znatno povečati, toda tako delo ne bi ustreglo potrebam srednjega stanú, kateremu so namenjene knjige «Hrv. Matic».

Ni treba poudarjati, kako važno je dandanes zemljepisje, zatorej je vrsta zemljepisnih del med društvenimi knjigami izmed najvažnejših. Ker je delo sestavljeno po najboljših pisateljih, zato ima tem večjo vrednost.

Delo krasijo tudi slike, ki so večinoma prav lepe. Tudi trije zemljevidi so dodani, jeden za Skandinavijo in Dansko, druga dva (fizični in politični) pa za Nemčijo. Politični je nekoliko pretesen in ne bo posebno ustrezal onemu, ki nima pri rokah večjega zemljevida.

Pri opisu Švedske in Norveške bi bilo treba nekoliko izpregovoriti o državni in cerkveni uredbi. Želimo, da bi v kratkem mogli poročati čitateljem o četrti knjigi tega izvrstnega dela. Kmalu pride na vrsto tudi naša Avstrija. F.

ČEŠKO SLOVSTVO.

Nekaj črtic o novejših pojavih!

V poslednjem času so se Čehi kar topili v ilustrovanih delih. Omenjamo zlasti publikacijo

pisateljskega društva «Máj»; prvi del se nazivlje «Černé hodinky». Ta knjiga vzbuja velikansko pozornost. O drugem delu ne moremo še poročati. Prispel je s svojim peresom Nestor čeških pisateljev, J. J. Kolár, in izmed prvih pesnikov zastopana sta ondi Čech in Sládek. V krogu pisateljskega društva «Máj» se zbirajo imenitnejši češki pisatelji. Češka «Akademie věd a umění» je razdelila v poslednjem oběnem zboru z dné 2. grudna m. l. skoro vse razpisane nagrade med mlajše pisatelje, združene v «Máju», in tako pokazala svoja moderna načela.

V literarnih delavnicah je neprestano čilo gibanje. Jaroslav Vrchlický je odložil začasno svoje pero, da okreva po hudi bolezní. Zato se pa tem bolj prelagajo njega spisi; poleg znanega prelagatelja gosp. prof. Alberta, omenja se pohvalno praški nemški pesnik E. Adler, ki sluje kot izboren prelagatelj iz češčine.

Za prihodnjo dōbo se obečajo zanimive publikacije; tako bode n. pr. izdal Fr. Kvapil v salonski biblioteki veliko knjigo svojih študij «Ženy a milenky básniků slovanských», in Machar nadaljuje iznova v verzih svoj roman «Magdalena». Moravski pesnik Klasterský pripravlja za kabinetno knjižnico svoje «Epické básně», in Sova kmalu izda knjigo krajevnih poezij «Z mého kraje»; Kaminský obeta pesniško zbirko svojo «Muži a ženy» in njega roman v stihih «Pan otec», novo zbirko pesmij Borecký in Jar. Kvapil «Liber aureus».

V najnovejši prozi sta izšli knjigi: «Z posledního polského povstání». Črtice, spisal Edvard Jelínek. — «Drobná prosa». Kabinetne knjižnice sešitek LIX. Spisal Frant Herites (založil in tiskal Fr. Šimáček).

V oni nepozabni krasni dōbi, ko so potovali v češko jubilejsko izložbo gostje iz vseh krajev širnega sveta, zabeležil je gosp. E. Jelínek vestno vsakega Poljaka in vsako Poljačko. Poljaki so se proslavili s svojim navdušenjem, in Zelinka, o katerem se smelo more reči, da s polovico duše svoje biva na Poljskem, veselil je nepopisno ta dokaz pobratimske ljubezni. In v spomin je spisal mično knjižico in pod dedikacijo: «Polským přátelům z jubilejní výstavy české v Praze r. 1891» je lapidarno zaznamenoval: «Bylo vás pět tisíc».

Jelínek piše o raznih rečeh in v raznih oblikah, toda v vseh spisih razpravlja in piše o Poljski. Tu je vse krasno. Na Poljskem je doma kakor Rais v pogorskih vasicah, Herites v malih mestih, Šimáček v tovarnah — v istini Jelínek bi mogel narediti zemljevid Poljske za generalni stab. On je res odločen prijatelj Poljakov. V iskreni tej ljubezni je prekosil celó Černega, ki žaluje in toži po izgubljenih Lužičanih. Poslednja njega publikacija obseza tri dele: na prvem mestu stoji kompaktni «Lakomec», na drugem «Kletba bédného člověka» in na poslednjem romanizmom prevevana knjiga «Maurský kabinet».

(Konec.)

Slovanska knjižnica. Urejuje in izdaja Andr. Gabršček v Gorici. 1. snopič: «Ratmir», povest iz češke zgodovine; spisal Jan. Václav, poslovenil Petrovič. 2. snopič: «Pojdimo za njim!» povest; poljski spisal H. Sienkiewicz, posl. Petrovič. «Angelj», slika iz poljskega življenja; sp. H. Sienkiewicz, posl. Fr. Gestrin.

— Da se po nizki ceni spravijo najboljši in najimnitnejši zabavni in poučni spisi vseh slovanskih narodov med Slovence, to je hvalevredna misel in podjetje je vredno podpore, če ostane gosp. izdajatelj moško pri svojem «zagotvilu». Prva dva snopiča delata podjetju čast, drugi v slovničnem oziru bolj nego prvi. Prvi povesti je pridejan zgodovinski tolmač, kar je jako potrebno, ker stopa povest precej na zgodovinska tla. Obsega njenega nam tu ni treba ponavljati, ker je v dodatku kratko posnet z besedami: «Pisatelj nam je hotel pokazati uzvišeno domovinsko ljubezen, ki je pripravljena žrtvovati vse blaženosti in dobrote sveta za blagor domovine. Tak vzor čiste in brezmejne ljubezni do domovine nam je podal pisatelj v izmišljenem junaku svoje povesti — v Ratmiru». Gledé na jezik omenjamo, da bi se besedici «vsaj» vendar že moral dati pravi pomen nemškega «wenigstens», ne pa «doch». Namestu: «ne bo konec», mora stati: ne bo konca; namesto: «penici, temu pevcu» bi bilo bolje «tej pevki». «Rdeči kodrimenda niso poseben kras.

Drugemu snopiču je pridejan kratek pregled Sienkiewiczewih del. Sklepa knjizico — dejal bi — zagonetni slavospev: Stanku Vrazu na dan 8. rujna god. 1880. Spjevao August Šenoa. Tako veže drobna knjizica severne in južne Slovane. V prvi povesti je zlasti izvrstno naslikano križanje Odrašenikovo, v drugem sestavku iznenadijo Slovence žene, ki po pogrebu v cerkvi za-se pojó. Kdo je Hekata, moralo bi stati že poprej v opombi, ne šele na str. 42. Pisatelj si misli simona Cireneja šele po tretjem padcu primorane, da pomaga križ nesti, sv. križev pot nam ga kaže že po prvem padcu Jezusovem.

V obeh snopičih je nekaj ljudij «poginilo!» Enklitike se večkrat rabijo napačno, zlasti v glavnih stavkih; svojimi zaimek se stiska kar za pridevnik; tako Slovenec ne govori.

Seveda, ker izhaja slovanska knjižnica vsakih 14 dnij, ni lahka reč, če tudi potrebna, paziti na vsako in vsakovrstno posameznost. Cena snopiču je le 12 kr.

Val. B—k.

ČEŠKO SLOVSTVO.

(Konec)

Končajmo poročilo kar najkrajše!

Tudi mlajša proza je marljiva. Omenjamo pisatelje Mrštíka, Čapka in Hladíka. Kronbauer pripravlja v knjigi «Kavalirské novely» in «Ze světa pro svět», dalje Šípek zbirko razkošnih humoresk «Rub a líc», zvesti pisatelj drug, Hermann, bo pa skoro dovršil knjigo svojo «Bodří Pražané».

Vse to, kar je tu naštetó v kratkih potezah, obeta, da i med Čehi postaje slovstvo in pisateljstvo — moda. Ali je to vseskozi zdravo ali ne, o tem ne sodimo.

A. S.

RUSKO SLOVSTVO.

(Poroča V. B—r.)

Atanasij Atanasijevič Senšin Fet. Koncem preteklega leta je umrl v Moskvi slavni ruski pesnik A. A. Senšin, znan z imenom Fet. Bil je pravi pesnik-umetnik. Predmeti njegove muze so plastično lepi, toda nekako mrzli, kakor bi bil iz šole Petrarkine. Fet je kazal v boljših proizvodih vso lepoto in čarobnost severne prirode svoje domovine. Zato je bil jako priljubljen pesnik, posebno je I. S. Turgenjev cenil njegove pesmi. Rojen je bil A. A. Senšin dné 23. listop. l. 1820. na posestvu svojega očeta, v vasi Novoselki v orlovski guberniji. Prvi nauk je dobil doma, in šele v 14. letu je vstopil v Krumerovo šolo v mestecu Verro (liflandska gubernija), kjer je ostal štiri leta. Potem je prišel v Moskvo v penzjonat M. P. Pogodina, kjer je zložil veliko pesmij, a Pogodin jih je dajal Gogolu na oceno. Gogol je že takrat hvalil mladega pesnika. Te pesmi je izdal v Moskvi l. 1840. z naslovom: *Liričeskij Panteon A. F.* Iz Pogodinovega penzjonata je odšel na moskovsko vseučilišče najprej učiti se prava, pozneje pa filozofije; tu je leta 1844. dokončal nauke. Svoje pesmi te dóbe je objavljaj v «Moskvitjanu» in «Otečeskijh zapiskih». Ko je prišel na vseučilišče, imel je veliko sitnostij zastran rojstvenega lista, zato je prosil, da bi smel imeti priimek materin, t. j. — Fet. S tem imenom je torej znan v slovstvu. Šele l. 1875. so mu potrdili njegovo pravo ime Senšin. Po dokončanih naukih je stopil med vojake in bil v krimski vojni, po kateri je šel domov na svoja posestva (l. 1856.). Iz vojaških časov imamo njegove povesti «Kalenik» (l. 1854.), «Djaduška» (l. 1855.) in «Putevija opečatlenija». Po dokončani vojski je tudi potoval v inozemstvo ter se oženil s sestro znanega zdravnika C. Botkina. Živeč potem mirno doma, je delal še več na slovstvenem polju. Pisal je v mnoge liste. Prestavljaj je latinske in grške klasike: Horacija, Ovidija, Juvenala, Katulla, Vergilija in Homera. Prestavil pa tudi nekatera dela filozofa Schopenhauerja (!), Göthejevega «Fausta», Shakespearovega «Julija Cezarja» in «Antonija in Kleopatru» i. dr. Iz tega časa imamo njegove najboljše pesmi *Sbornik stihotvorenij in Večernije ognji* (I.—IV.).

Fet je bil izmed števila onih pesnikov, ki so delovali v cvetoči dóbi ruskega slovstva, delujoč po vzoru Puškina, Batjuškova, Žuhovskega in Lermontova. S Fetom so bili vrstniki: Majkov, Tjutčev, Ellej, Polonskij in drugi.

A. D. Galahov se je rodil l. 1807. v Sapožki, mestu rjazanske gubernije, kjer je tudi hodil v gimnazijo. Profesorji so mu že zgodaj vzbujali ljubezen do slovstva. Na vseučilišču v Moskvi je dobil za svojo študjo o ruskem slovstvu zlato kolajno. Služboval je najprej pri upravi, a začetkom 50tih let pride v Moskvo kot učitelj ruščine na vojaški institut, a od todi l. 1856. v Petrograd na Nikolajevsko akademijo. Hkrati je večkrat bral svoje študije o ruskem slovstvu v historičko-filološkem institutu (1867—1882). Bil je tudi ud učenega poverjenstva pri ministerstvu prosvete.